

Pro Accesibilitate Pro Incluziune Pro Democrație

Subiecte de interes special:

Articolul 30 CDPD - Participarea la viața culturală

Proiect cultural „Acces egal, bazat pe drepturile omului, al persoanelor cu dizabilități de vedere și auz la patrimoniul muzeal”

INTERVIU: Petru Vicol: „Suntem unica instituție muzeală din țară care a reușit să transpună în limbajul Braille textul expoziției permanente”

INTERVIU: Elena Cojocari: „Pentru prima dată un Muzeu din Republica Moldova va oferi posibilitate persoanelor cu dizabilități de vedere și auz să aibă acces la una din sălile de expoziții”

NOȚIUNI ȘI TERMENI: Ce este Audiodescripția ?

CURIOZITĂȚI: Psihoterapia prin artă utilizată în unele muzee poate ajuta persoanele cu dizabilități la descoperirea de sine

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

infonet

Acest material a fost elaborat în cadrul proiectului
„Acces egal, bazat pe drepturile omului, al persoanelor cu dizabilități de vedere și auz
la patrimoniul muzeal”,

implementat de Alianța INFONET, în parteneriat cu Muzeul Național de
Etnografie și Istorie Naturală, Asociația Surzilor din Republica Moldova,
RADIOVISION și Centrul Național de Informare și Reabilitare a
Asociației Nevăzătorilor din Moldova, cu suportul financiar al
Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, în cadrul
Programului de proiecte culturale desfășurate de organizațiile necomerciale.

Republica Moldova de 10 ani a ratificat Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, iar drepturile la viața culturală a acestora necesită a fi o prioritate pentru stat

Articolul 30

Participarea la viața culturală, activități recreative, timp liber și sport

- Țara care a semnat Convenția va lua măsuri ca persoanele cu dizabilități să poată **participa la viața culturală** a țării în care trăiesc.

La fel, **programele TV, filmele și piesele de teatru** vor fi transmise și **în limbaje** în care comunică persoanele cu dizabilități.

- Teatrele, muzeele, cinematografele, bibliotecile, birourile de turism vor fi **adaptate** pentru ca persoanele cu dizabilități să poată să le viziteze. Vor exista **rampe de acces către monumente** și locuri de cultură.

- Persoanele cu dizabilități **vor putea organiza și participa** la activități de odihnă, de timp liber și sportive de orice nivel.

Statul le va oferi **acces egal** la săli de instruire, antrenamente și la alte resurse necesare.

Copiii cu dizabilități vor avea acces egal la joacă, activități de timp liber și sportive **desfășurate în școli**, dar și **în afara lor**.

- **Vor fi create condiții** ca persoanele cu dizabilități să-și dezvolte și să-și folosească imaginația, creativitatea, inteligența **pentru binele societății**.

Pledăm pentru asigurarea drepturilor culturale ale persoanelor cu dizabilități de vedere și de auz!

Alianța INFONET, în colaborare cu Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, și organizațiile partenere în domeniul dizabilității, și-a propus să accesibilizeze patrimoniul cultural al Republicii Moldova pentru persoanele cu dizabilități de vedere și dizabilități de auz prin intermediul proiectului cultural „Acces egal, bazat pe drepturile omului, al persoanelor cu dizabilități de vedere și auz la patrimoniul muzeal”.

Proiectul își propune să contribuie la aprofundarea drepturilor persoanelor cu dizabilități prin promovarea unor tehnici și modele inovative în Republica Moldova de accesibilitate la operele de cultură și artă.

Scopul proiectului constă în accesibilizarea patrimoniului muzeal și promovarea drepturilor culturale ale persoanelor cu dizabilități de vedere și dizabilități de auz.

Perioada de desfășurare a proiectului: 23.06.2020 - 31.12.2020.

Pledăm pentru un patrimoniu cultural accesibil pentru toți!

Proiectul presupune o serie întreagă de activități inovative, implementat în parteneriat cu organizații ce reprezintă asociații emblematice ale persoanelor cu dizabilități de diverse categorii.

Astfel, sunt propuse mai multe activități, ce reprezintă o premieră absolută pentru Republica Moldova:

- Accesibilizarea pentru persoanele cu dizabilități a expoziției permanente „Natura. Sala 2” din cadrul Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală, prin utilizarea metodei de *audiodescripție* (pentru persoane cu dizabilități de vedere) a metodei *QR cod* (pentru persoanele cu dizabilități de auz, prin redirecționarea la un mesaj video cu translație în limbaj mimico-gestual);
- Realizarea audiodescripției a unui desen animat și a unui film documentar / artistic;
- Pilotarea și demonstrarea a unor metode simple și eficiente pentru incluziunea culturală a persoanelor cu dizabilități de vedere și auz;
- Promovarea și conturarea conceptului de standarde naționale în domeniul audiodescripției.

Pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități de auz și vedere la expoziția permanentă „Natura. Sala 2” din cadrul Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală, proiectul va avea ca activități:

- Audiodescripția expoziției permanente „Natura. Sala 2”
- Sonorizarea expoziției permanente „Natura. Sala 2”
- Digitalizarea în limbaj mimico-gestual a expoziției permanente „Natura. Sala 2”
- Sonorizarea Ghidului expoziției permanente „Natura. Sala 2” în limba română
- Sonorizarea Ghidului expoziției permanente „Natura. Sala 2” în limba engleză, rusă, franceză.
- Achiziționare de planșete
- Organizarea expozițiilor accesibile.

Pentru a asigura accesibilizarea desenelor animate și filmului documentar / artistic, proiectul va avea ca activități:

- Audiodescripția desenelor animate
- Audiodescripția film documentar / artistic
- Sonorizarea text audiodescripție
- Montare sunet și desen animat și film documentar / artistic.

Activitățile proiectului vor avea ca impact capacitatea lucrătorilor muzeului de creare a operelor accesibile și vor facilita crearea accesului neîngrădit al persoanelor cu dizabilități la patrimoniul cultural.

Activitățile deschise vor prezenta modele de incluziune și vor crea deprinderi de participare, vor promova un comportament pro-activ al persoanelor cu dizabilități. Oamenii care activează în instituțiile de cultură vor obține informații noi, vor avea posibilitatea „să intre în zona lor oarbă”, să experimenteze personal și să înțeleagă mai bine necesitățile persoanelor cu dizabilități, fapt care va spori gradul lor de incluziune socială și culturală.

Conform datelor de pe Harta Accesibilității, amplasată pe site-ul Asociației „MOTIVAȚIE” din Moldova (<https://motivatie.md/harta-accesibilitate>), din cele 189 de instituții culturale / de odihnă evaluate, doar 12 din ele sunt accesibile, 141 inaccesibile, iar 36 sunt parțial accesibile.

**„Acces egal, bazat pe
drepturile omului,
al persoanelor cu dizabilități
de vedere și auz
la patrimoniul muzeal”**

În cadrul Programului de proiecte culturale
desfășurate de organizațiile necomerciale

INTERVIU: Directorul general al Muzeului de Etnografie și Istorie Naturală (MNEIN), Petru Vicol: „Suntem unica instituție muzeală din țară care a reușit să transpună în sistemul Braille textul expoziției permanente”

Sursa foto:

<https://www.moldpres.md>

PETRU VICOL, Director general al Muzeului de Etnografie și Istorie Naturală

În iunie 2015, Petru Vicol a fost angajat în calitate de director prim-adjunct al Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală (MNEIN), iar în ianuarie 2017 este numit în funcția de director general al MNEIN.

Domnia sa este membru ICOM Moldova, președintele Comisiei naționale pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial și membru al Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor.

Prin intermediul proiectului cultural „Acces egal, bazat pe drepturile omului, al persoanelor cu dizabilități de vedere și auz la patrimonial muzeal”, implementat de Alianța INFONET, la moment, se realizează audiodescripția expoziției permanente „Natura. Sala 2” pentru persoanele cu dizabilități. De asemenea, în sală vor fi instalate QR coduri, care vor putea fi accesate de persoanele cu dizabilități de auz prin intermediul unei aplicații mobile la telefon. În așa fel, aceste persoane vor avea acces la un mesaj video cu translare în limbajul mimico-gestual, iar textul va fi subtitrat în limba română.

Pentru a afla mai multe detalii despre accesibilizarea fizică și informațională a Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală pentru persoanele cu dizabilități și importanța acestui muzeu din perspectiva patrimoniului cultural, am discutat cu directorul general al Muzeului de Etnografie și Istorie Naturală (MNEIN), Petru Vicol.

Stimate Domnule director, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală (MNEIN) a marcat anul trecut 130 de ani de la înființare. Prin ce este unic acest muzeu?

Cu siguranță, primul aspect care impresionează pe vizitatorii Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală, în special pe cei din afara țării, este clădirea muzeului, unică în acest spațiu, un monument de arhitectură de nivel național. MNEIN reprezintă un adevărat simbol cultural și științific al Republicii Moldova, căci sediul muzeului a fost construit în perioada anilor 1903-1905, fiind o capodoperă arhitecturală, situată în centrul istoric al capitalei.

Acest muzeu este unic prin faptul că este cel mai vechi muzeu din spațiul basarabean. De asemenea, el este unic prin colecția sa etnografică și naturală bogată. Deținem piese unice nu doar pentru Republica Moldova, dar și pe întreg spațiu european. Un exemplu în acest sens este scheletul deinotheriu (scheletul unui elefant ierbivor, care a locuit în acest spațiu cu 10 milioane de ani în urmă) depistat în raioul Rezina, în anii 60 ai secolului trecut. Este uimitor felul în care s-a păstrat scheletul, fiind unicul în Europa de sud-est, admirat, în special, de copii.

Cartierul istoric al al muzeului găzduiește prima Grădină Botanică din Basarabia, creată în prima jum. a sec. al XVIII-lea, în spațiul căreia vizitatorii vor descoperi două lucrări de patrimoniu semnate de arhitectul Al. Bernardazzi: Foișorul pentru muzică și Havuzul edificate în 1889 cu prilejul primei Expoziții Agricole și Industriale din Basarabia. Dar, avem și multe alte piese unice pentru acest spațiu, precum sunt scoarțele din secolul XVII-XIX. Din câte cunoaștem, scoarța noastră românească a fost inclusă în lista patrimoniului imaterial UNESCO. Muzeul nostru este deosebit și prin patrimonial divers și fascinant expus în cadrul expoziției permanente pe care o avem, cu genericul „Omul, Natura, Cultura”, prin care încercăm să descoperim relația dintre om și mediul natural. Expoziția dată a fost premiată la mai multe concursuri internaționale, fiind apreciată pentru conceptul său unic. Expoziția scoate în evidență o problemă foarte importantă și actuală – problemele ecologice și impactul omului asupra naturii. Suntem unici prin faptul că deținem în muzeu o sală pe care o numim „Cartea Roșie”. Sala este dedicată tuturor animalelor, peștilor și păsărilor dispărute în secolul XX de pe teritoriul Republicii Moldova. Deținem unicul vitraliu din Moldova de la începutul secolului al XX-lea o operă de artă, dar care necesită o restaturare, cât mai rapidă. Suntem un muzeu cu o istorie și un patrimoniu bogat, dar cu reget și cu multe probleme legate, în special, de conservarea și păstrarea patrimoniului național.

Care este importanța acestui muzeu din punct de vedere al patrimoniului cultural?

Muzeul nostru deține cea mai importantă colecție etnografică din RM. Mă refer aici la colecția de port popular, extraordinar de valoroasă, dar și la colecția de covoare, de scoarțe basarabene și nu doar. Covoarele noastre au fost admirate în special în 2018-2019 nu doar în acest spațiu, dar și în spațiul românesc și chiar de vizitatorii Casei regale de tapiserie din Madrid. Avem colecții de excepție, precum cea arheologică, numismatică, paleontologică. Prin colecțiile pe care le păstrează, muzeul nostru reprezintă cea mai importantă instituție muzeală din RM.

În opinia Dvs. ce ar trebui de făcut pentru a spori rolul muzeului în societate?

Cred că autoritățile ar trebui să acorde mai multă atenție muzeelor din țara noastră, dar și întregului domeniu cultural, ca să existe o finanțare mai eficientă. Majoritatea imobilelor din domeniul patrimoniului muzeal, inclusiv clădirea noastră, au necesitatea de a fi restaurate. Reieșind din situația economică a Republicii Moldova, această problemă nu se va soluționa curând. În muzee lucrează oameni care au un atașament special pentru aceste instituții. Acești oameni sunt devotați și activează din dorința de a proteja și a salva patrimoniul nostru cultural. Este necesară concentrarea forțelor, atât din partea autorităților statului, cât și a oamenilor din domeniu, ca muzeele să fie mai vizibile, apreciate și vizitate de cetățeni, fiindcă un muzeu trăiește doar atunci când există o conexiune eficientă între muzeu și vizitatori.

Ce s-a făcut deja la nivel de accesibilitate fizică și informațională a MNEIN pentru persoanele cu dizabilități?

Perioada pandemică ne-a impus să acționăm altfel, decât o făceam în anii precedenți. Cu suportul financiar al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, muzeul a început din 2018 să atragă o atenție sporită persoanelor cu dizabilități. Am reușit să oferim un spațiu cu piese din patrimoniul muzeului nostru și nu doar, confecționate de meșteri populari. Aceste piese sunt destinate persoanelor cu dizabilități de vedere, căci pot fi pipăite tactil. Prin intermediul colaborării cu Alianța INFONET, pilotăm crearea unor condiții mai bune pentru persoanele cu diferite tipuri de dizabilități. La moment, suntem unica instituție muzeală din țară care a reușit să transpună în limbajul Braille textul expoziției permanente, cu genericul „Omul, Natura, Cultura”. Sperăm pe viitor să facem acțiuni mai vizibile și eficiente ca să atragem în calitate de vizitatori cât mai multe persoane din această categorie de populație. Avem și un tur virtual prin muzeu, creat în 2017 de o echipă de tineri. Turul reprezintă o modalitate foarte bună de a vizualiza expozițiile muzeului fără a ieși din casă. Este o bună oportunitate, mai ales acum în perioada pandemiei.

Cum s-a lucrat la accesibilizarea spațiului fizic al MNEIN pentru grupul de vizitatori cu mobilitate redusă, inclusiv persoanele în etate și cele cu dizabilități locomotorii?

Clădirea noastră a fost construită la începutul secolului XX. Mai mulți experți, pe care i-am consultat, au constatat că rampa de la intrare în clădirea muzeului nu este reușită și afectează imaginea fațadei muzeului. Anul trecut noi am elaborat o schiță de proiect, în vederea asigurării condițiilor de accesibilitate pentru toți cetățenii. Acum suntem în proces de elaborare a unei posibilități de intrare din altă parte a muzeului pentru persoanele cu mobilitate redusă. Sperăm, când vom intra în proces de restaurare al blocului expozițional, să reușim să implementăm și un sistem performant (rampă și ascensor), care ar permite accesul liber al persoanelor cu dizabilități în muzeu, pentru a se bucura de istoria acestui spațiu geografic, dar și de patrimoniul creat de oameni și natură.

Tematica aleasă pentru Ziua Internațională a Muzeelor din 2020 a fost

Muzeele pentru Egalitate, Diversitate și INCLUZIUNE

INTERVIU: Elena Cojocari: „Pentru prima dată un Muzeu din Republica Moldova va oferi posibilitate persoanelor cu dezabilități de vedere și auz să aibă acces la una din sălile de expoziții”

ELENA COJOCARI, director adjunct,
Proiecte Culturale și Educative,
MNEIN

Știm că de curând în cadrul muzeului a fost elaborat un film în desen animat cu audiodescripție. Vă rugăm să ne povestiți mai multe despre acest proiect și de ce anume un film în desen animat despre deportări, accesibilizat?

Acest desen animat a fost creat de către copiii participanți la Școala de vară Țigăneștiul nostru - ediția a II-a (2019), în cadrul atelierului de animație. Proiectul este coordonat de către Ghenadie Popescu și a fost cel mai solicitant și cel mai inedit din cadrul școlii de vară. Scenariul animației acestui film a fost bazat pe mărturia lui Vasile Vieru din satul Țigănești, supraviețuitor al deportărilor în Siberia.

Totul a început în toamna anului 2018, când domnul Popescu i-a luat un interviu, pe care l-a alăturat colecției sale de mărturii accesibile publicului pe site-ul www.deportari.md Participanții la școala de vară au aflat o istorie de viață, acceptând cu greu să creadă că șapte ani din copilăria și adolescența unui om nevinovat au fost petrecuți în înghețata Siberie. Vasile Vieru a decedat în 2019, iar povestea vieții lui este însă acum cunoscută prin intermediul copiilor. Aceste animații au fost realizate cu menirea de a onora persoanele ce au trecut calvarul deportărilor, fiind la o vârstă destul de fragedă, cea a copilăriei.

Echipa de cercetare a vizitat-o pe văduva lui Vasile Vieru, care le-a arătat o fotografie cu Vasile și mama lui în Siberia. Întâlnirea cu imaginea reală a personajelor a fost o mare surpriză și o mare emoție. Astfel, sub lentila aparatului de fotografiat, personajele au prins viață din multe sute de mișcări succesive. Pentru ca aceste mișcări, precum și alte secvențe din film să fie înțelese și de persoanele nevăzătoare, am decis să accesibilizăm acest desen animat prin audiodescripție.

Acest desen animat este un proiect cultural intitulat „Țigănești-Piscu-Țigănești. Pe firul istoriei dus-întors”, și a fost co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național și realizat de Asociația Gaspar, Baltasar & Melchior/ Școala de la Piscu, în colaborare cu Primăria și Gimnaziul Țigănești/Strășeni, Republica Moldova.

În istoria muzeului au mai fost astfel de proiecte de accesibilizare pentru persoanele cu dizabilități de vedere și de auz? În cadrul cărui proiect se înscrie această activitate?

Acest desen animat este parte a proiectului „Acces egal, bazat pe drepturile omului, al persoanelor cu dizabilități de vedere și auz la patrimoniul muzeal”. Acum, pentru prima dată un Muzeu din Republica Moldova va oferi posibilitate persoanelor cu dizabilități de vedere și auz să aibă acces la una dintre sălile expoziției permanente – Sala nr. 2 „Natura”. Prin intermediul audiodescripției și a limbajului mimico-gestual sunt prezentate flora și fauna din zonele Înălțimile Nistrului, Codrii, Bălțile și Stepă. În această prezentare au fost incluse cele mai reprezentative specii de plante, păsări și animale.

Totodată a fost prezentată harta machetă a Republicii Moldova.

Cristina,

participantă în proiect spune cu entuziasm: zi de zi, noi am recreat din personaje mobile, decupate din hârtie, cusute și pictate, toate amintirile povestite de Vasile Vieru. Scenariul ne-a fost împărțit copiilor, fiecare având de ilustrat câte o frază. Suferința acestor oameni este o pagină din istoria satului Țigănești, raionul Strășeni.

Actualmente faceți un doctorat în România legat de subiectul accesibilizării. Cu ce recomandări ați veni în urma cercetărilor efectuate, pentru autoritățile RM ca persoanele cu dizabilități să poată beneficia liber de toate serviciile oferite de instituțiile culturale precum sunt muzeele?

Cercetarea la care lucrez este abia în proces și ar fi prematur să vin cu recomandări pentru autorități. În primul rând trebuie să conștientizăm că această problemă există. Legea Muzeelor nr. 262 din 07.12.2017 (Monitorul Oficial nr.7-17/42 din 12.01.2018), Articolul 18 (6) prevede: Autoritățile publice alocă muzeelor din subordine mijloacele financiare necesare pentru asigurarea cu salarii a personalului, pentru întreținerea edificiilor, pentru asigurarea pazei și adoptării tehnice, **inclusiv pentru asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități**, de asemenea pentru achiziția, conservarea și restaurarea bunurilor culturale deținute de acestea. Cu toate acestea accesul persoanelor cu necesități speciale din Republica Moldova este limitat. În primul rând, trebuie instruit personalul instituțiilor de cultură: ghizii, muzeografilor, profesorii și educatorii. În al doilea rând, ar trebui organizate mai multe activități destinate publicului cu necesități speciale: ateliere de creație, excursii tematice, înregistrări, prezentări de filme/animații.

Sperăm foarte mult ca în viitorul apropiat să fie identificate și alocate resurse pentru a adapta fizic muzeul cu rampe de acces, ascensor, precum și introducerea echipamentelor și serviciilor adaptate persoanelor cu dizabilități (exponate dedicate, tangibile, cataloage, hărți imprimare în relief-tactil, covoare tactile, ghiduri audio, interpreți mimico-gestuali).

Vă mulțumesc pentru timpul acordat!

NOȚIUNI: Ce este Audiodescripția și cum puteți activa descrierile audio pe iPhone, iPad sau iPod touch?

Audiodescripția - este un ansamblu de tehnici care fac filmele, spectacolele, competițiile sportive sau expozițiile accesibile persoanelor nevăzătoare sau cu deficiențe de vedere printr-un text de tip *voice-over* care descrie elementele vizuale ale operei. Vocea descrierii este plasată între dialoguri sau elemente sonore importante pentru a nu interfera cu opera originală. Poate fi transmis prin căști fără fir pentru a nu deranja alți spectatori.

Cum activați descrierile audio pe iPhone, iPad sau iPod touch?

Există posibilitate de a activa descrierile audio pe iPhone, iPad sau iPod touch pentru a vizualiza descrierile imaginilor video.

Când vizionați filme, emisiuni TV sau videoclipuri muzicale în aplicația Apple TV de pe iPhone, iPad sau iPod touch, puteți activa descrierile audio. De asemenea, puteți activa descrierile audio în mod implicit:

1. În timp ce vizionați un videoclip, atingeți ecranul pentru a afișa comenzile de redare.
2. Atingeți butonul Selectare media pentru a deschide meniul Sunet și subtitrare.
3. Selectați pista de descriere audio dorită, folosind descrieri audio implicite.

Menționăm că nu toate fișierele video conțin secvențe audio-descriptive, în acest sens trebuie să consultați documentația pentru videoclipul pe care îl utilizați pentru informații de asistență.

Unele site-uri și aplicații terțe oferă propriile controale audio pentru fișiere video. Dacă comenzile audio nu apar atunci când vizionați un videoclip de pe un site web, consultați documentația sau contactați proprietarul site-ului web, sau dezvoltatorul aplicației, pentru mai multe informații.

NOUTĂȚI: Mai multe persoane cu dizabilități din Moldova au participat la un tur online în Praga

În luna octombrie 2020 o tânără activistă din Republica Moldova în domeniul dizabilității pe nume Mariana Morari, care actualmente locuiește în or. Praga din Cehia, a organizat pentru tinerii cu dizabilități din Republica Moldova un tur ghidat online prin Praga. Turul a cuprins perioada cumei, secolele XIV-XVIII. Prin intermediul unui video, participanții la tur au putut merge pe urmele lui Alexandr Shamsky, un erou necunoscut, care a luptat cu ciumă în anii 1713 – 1715 și au putut să se plimbe imaginar pe renumitul pod Charles. Participanții la tur au avut deosebita ocazie să viziteze orașul vechi din Praga și să adreseze întrebări ghidului.

Turul, ghidat de Mariana, s-a desfășurat gratuit pentru persoanele cu dizabilități din Republica Moldova și a avut durata de 1 – 1,5 ore. Turul s-a desfășurat în limba română și rusă. Astfel, toți participanții la tur au avut nevoie doar de dispoziție bună, un computer și conexiune calitativă la internet, ca să se aprofundeze imaginar în Praga în perioada cumei.

Acest tur este unul din cele mai des vizitate tururi ghidate pe Airbnb. Pentru mai multe informații puteți vizita acest link: https://www.airbnb.cz/experiences/1658926?_set_beve_on_new_domain=1594403704_ZmQxMDA5YmQwNDYx

Lista muzeelor cu tur virtual, imagini panoramice, cu bunuri culturale mobile digitalizate 3D din România poate fi accesată aici: <http://www.cimec.ro/muzee/muzee-cu-tur-virtual.html>

Sursa foto: www.airbnb.cz

EXPERIENȚE: Mariana Morari - tânăra cu dizabilități din Republica Moldova în calitate de ghid turistic online în Praga, Cehia

Mariana, cum a apărut această idee de a organiza un tur online pentru persoanele cu dizabilități din Republica Moldova în perioada pandemiei?

Turul doctorului de ciumă există de mai mult timp. Ideea turului, dar și o bună parte a conținutului acestuia, aparțin lui David și Lucie. Ei sunt un cuplu tânăr din Cehia, care a creat acest tur, la fel ca și turul paznicului de noapte. Turul este o mică afacere a lor.

Ei au studiat cărți și documente în diverse arhive și muzee din Praga, dar și în afara Cehiei, au adunat informația necesară și au planificat acest tur. Sunt una din cinci ghizi, care organizăm acest tur în Praga. A trebuit să studiez foarte mult pentru a fi acceptată în calitate de ghid și să adun informații adăugătoare, pentru a putea personaliza turul după viziunea mea. L-am propus lui David să organizăm o sesiune a turului în limba română pentru persoanele cu dizabilități din Moldova. Cunosc tinerii din Moldova și mi s-a părut pentru ei o activitate utilă, dar și una distractivă, în special în perioada pandemiei, când toți petrecem mai mult timp acasă. David deja organizaseră tururi gratuite pentru tineri cu dizabilități adunați de o organizație în domeniu din Marea Britanie. Mi s-a dat undă verde îndată ce am venit cu această propunere. Mulțumesc mult Asociației „MOTIVAȚIE” din Moldova pentru ajutorul acordat în identificarea persoanelor interesate și organizarea grupurilor. A fost o activitate care mi-a plăcut mult.

Spune-mi câteva impresii despre organizarea celor 2 tururi (în română și rusă) pentru persoanele cu dizabilități din Moldova.

Tururile au durat mult peste timpul programat inițial, în special turul în limba rusă. Acest lucru s-a întâmplat din cauza discuțiilor alăturate și multor întrebări foarte interesante. Le sunt recunoscătoare participanților pentru răbdare, curiozitatea nelimitată și timpul acordat, petrecut atât de productiv. M-am bucurat să văd că grupul de participanți din turul în limba rusă și-a creat propriul grup pe Facebook pentru a discuta ulterior anumite filme și cărți.

De ce ați ales anume această tematică?

Am început să lucrez în această echipă abia în luna mai 2020. Turul există deja mai bine de un an. Știu că tematica turului a fost selectată cu mult timp înaintea situației pandemice de la moment.

Ce lucruri interesante noi au aflat persoanele cu dizabilități despre Praga din acele timpuri?

Totul începe pe podul „Charles”, unde îl întâlnim pe medicul nostru de ciumă, ca să-l urmărim, plimbându-ne prin Praga, și să ascultăm ghidul (adică, pe mine) care invită participanții în orașul în care ciuma s-a reîntors. De-a lungul turului povestesc istorii care sunt din perioada cumei, dar și vedem clădiri în jurul cărora s-a desfășurat tragedia. Facem cunoștință cu Alexandr Shamsky, un tânăr medic de ciumă, care a practicat în Praga în anii 1713 – 1715, când a fost ultimul val. Ne aprofundăm în timp și sărim din secol în secol. Între timp, aflăm ce este ciuma și cum arată, dar și numărăm pierderile estimate în rândul populației de atunci. Bineînțeles, între timp, nu uităm și de câteva istorii nostime. Participanții sunt îndemnați să vină cu întrebări și să participe activ în discuții. Turul este o minunată activitate educativă, dar și distractivă, datorită modului inedit de dezvoltare a subiectului. De fiecare dată în calitate de ghid învăț ceva nou de la fiecare grup cu care lucrez.

Ce tururi mai pregătiți și dacă urmează să mai organizați ceva în timpul apropiat?

La moment, se lucrează la pregătirea turului paznicului de noapte pentru varianta online, dar, din păcate, personal încă nu m-am implicat în acesta.

Mariana, atunci când erai în Moldova, cât de accesibile erau pentru tine instituțiile de cultură?

În Moldova deseori mergeam cu prietenii la teatru. Din păcate, îmi era complicat să ajung acolo, fiindcă sunt utilizatoare de scaun rulant, dar, de fiecare dată, întâlneam oameni cu dorința să mă ajute.

Cât de accesibile sunt pentru tine teatrele, muzeele și alte instituții culturale din Praga?

În Praga teatrele sunt în mare parte accesibile. Chiar dacă orașul are încă de lucrat la acest capitol, totuși, clădirile publice sunt în mare parte pregătite necesităților utilizatorilor de scaun rulant. Totodată, persoanele care au card de dizabilitate ceh, au anumite reduceri pentru evenimentele culturale. Reducerile îi vizează pe ei, dar și pe asistenții lor personali. De obicei, asistentul are acces gratuit în toate cinematografele, muzeele, teatrele și alte locuri publice, în care se desfășoară diverse evenimente. Nu toate țările UE au această experiență. Se consideră că este mai mult o practică introdusă în țările în care persoanele cu dizabilități sunt încă un grup defavorizat al societății.

Din experiența ta în calitate de ghid în Praga, cum pot fi integrate cultural persoanele cu diferite tipuri de dizabilități?

În viziunea mea, integrarea tuturor persoanelor nu este întotdeauna posibilă, însă, deschiderea oportunităților pentru fiecare este necesară. În muzeele din Cehia există deseori o mulțime de exponate care pot fi atinse și studiate atent. Astfel, poți simți textura și forma obiectului. Totodată, este un mod de a integra cultural persoanele cu dizabilități de vedere. Din păcate, nu în toate muzeele există explicații în sistemul Braille. Aproximativ un an și jumătate în urmă am mers la un festival muzical în afara capitalei. Chiar pe site-ul festivalului am găsit ușor informații despre suportul oferit persoanelor cu dizabilități. Organizatorii au oferit bilet gratuit asistentului personal și jumătate de preț pentru persoana cu dizabilități. De asemenea, loc de parcare gratuit și un număr de corturi deja instalate pentru doritori. La fel, existau puncte speciale unde căruciorul electric putea fi încărcat peste noapte și era organizată traducerea seminarelor la cerere persoanelor cu dizabilități de auz. La fel, se oferea ghidare și suport persoanelor cu dizabilități de vedere. La un alt festival de film, unde am fost implicată ca voluntară, a existat o mapă a accesibilității tuturor cinematografele participante, inclusiv exista descrierea dacă camera sanitară este accesibilă, care este unghiul rampei. Aveai posibilitatea să informezi organizatorii ce film vei vizita, în care anume cinematograful și care sunt necesitățile tale specifice. Astfel, în măsura posibilităților, organizatorii ofereau ecran unde cu șrift mărit putea fi citit discursul de o persoană care cunoaște limbajul semnelor.

Crezi că am putea prelua aceste bune practici din Cehia și în RM?

În dependență de posibilitățile financiare, anumite practici la sigur ar fi bine să fie implementate și în Republica Moldova. Asta ar ajuta mult persoanele cu dizabilități să ridice nivelul de implicare socială, iar implicarea socială a fost deseori conectată cu calitatea vieții și sănătatea mintală.

De la ce crezi că trebuie să începem accesibilizarea patrimoniului cultural al RM pentru persoanele cu diferite tipuri de dizabilități?

Cred că ar trebui să înceapă de la comunicare. Este necesar să fie făcută o analiză a situației și a necesităților persoanelor cu dizabilități din diferite regiuni ale țării. Iar, în fiecare regiune, să existe o strategie aparte, deoarece situația din Chișinău este diferită de realitățile din Bălți, Soroca sau Comrat. În opinia mea, crearea strategiei regionale de integrare a persoanelor cu dizabilități în viața culturală trebuie făcută cu participarea nemijlocită a persoanelor cu dizabilități din această regiune. Nu doar participarea lor ar schimba lucrurile spre bine în acest sens, dar și oferirea spațiului necesar ca aceste persoane să fie văzute în calitate de experți în aceste instruiri.

Mulțumesc pentru timpul acordat!

PĂREREA DIASPOREI: Iulian Ciobanu, din Canada: „Trebuie să ajutăm persoanele cu dizabilități de vedere să poată „vedea” arta și cele cu dizabilități de auz să se poată bucura de un spectacol la teatru sau concert!”

Iulian Ciobanu este atlet, sportiv de performanță, stabilit cu traiul în Montreal, Canada. Tânărul ne povestește că întotdeauna a avut o pasiune aparte față de muzee. „Chiar și când eram în Chișinău, ori de câte ori aveam ocazia mergeam cu drag la muzeu, pentru că îmi dădea o stare de bine și de relaxare (deja cât de accesibile erau acestea, este un subiect aparte). Practica de a vizita muzeul am urmat-o și în Canada, unde ne-am stabilit cu familia.

Foto din arhiva personală

Scopul esențial al muzeului în societatea contemporană este educarea, căci oferă prin expozițiile sale permanente sau temporare un număr bogat de cunoștințe. Eu mă bucur că aceste cunoștințe stârnesc curiozitatea fetițelor mele care acceptă cu drag vizita la muzeu” - spune acesta.

Cînd ai fost ultima oară la muzeu?

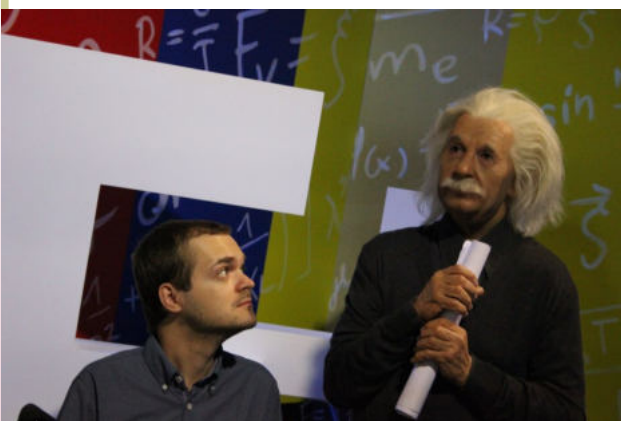
Astfel, înainte de pandemie am profitat și am fost cu familia la Muzeul de Arte Frumoase din Montreal. După cum spuneam, facem din asta un obicei și chiar anual urmărim planul activităților expozițiilor ca să ne planificăm vizitele și excursiile. Înainte de pandemie am văzut expoziția „Egiptul Antic”, în cadrul căreia fetițele mele au rămas foarte impresionate de mumiile expuse în sală.

În Canada se ține cont de adaptarea rezonabilă și designul universal al muzeelor?

Aici adaptarea rezonabilă a spațiilor cu menire culturală nu este o problemă. Muzeele sunt accesibile din punct de vedere arhitectural, au pante, blocuri sanitare, intrări speciale ca persoanele cu dizabilități să nu stea în rând, instalează ascensoare mobile dacă este nevoie.

Aici nu se pune problema că suntem diferiți, diversitatea este pe deplin acceptată și muzeele devin parte a incluziunii sociale și culturale a acestor persoane.

În Canada există unele prevederi aparte pentru persoanele cu nevoi speciale și însoțitorii lor, acestora li se oferă un card special cu care poți vizita o listă de muzee gratis.

Cum crezi, care ar fi soluția integrării culturale „depline” a persoanelor cu dizabilități?

Mi-aș dori mult ca accesibilitatea în muzeele din Moldova să nu însemne doar accesibilitate arhitecturală, dar autoritățile de la noi să găsească soluții ajutând și persoanele de vedere să poată „vedea” arta și cele cu dizabilități de auz să se poată bucura de un teatru sau concert, doar așa vom promova cu adevărat independența și încuraja participarea!

Mulțumesc pentru timpul acordat!

OPINII DIN MOLDOVA:

Accesibilitatea trebuie percepută ca o egalitate de șanse!

Светлана Панаитова, председател Асоциации женщин Гагаузии, художник: „Искусство - это сфера деятельности доступная для всех, просто надо оснастить музеи, галереи доступными средствами для лучшего восприятия - будь то аудио, тактильное сопровождение, тексты Брайля, картины, объекты - все должно быть для людей с особенными потребностями, в том числе и просто доступная среда в культурных пространствах! Я мечтаю проводить мастер классы для людей слабовидящих или незрячих. Есть специальные технологии. Хочется, чтобы как можно больше людей прикоснулись к творчеству, через которое происходило исцеление и прозрение души и тела”.

Adriana Luca este o tânără cu dizabilitate de auz. Ea are 27 de ani, este pictoriță și fondatoare Art of Painting. Ea este organizatoare de expoziții de pictură cu diverse tematici și autoarea imaginilor de copertă pentru cărțile editate în colaborare cu scriitorii de peste hotarele țării.

Adriana, cât de accesibile sunt pentru tine instituțiile de cultură din Republica Moldova?

În prezent, este foarte ușor și accesibil pentru mine să urmăresc activitățile instituțiilor de cultură din Republica Moldova, mai ales prin intermediul rețelelor sociale. Deja, dacă ești parte a unui mediu artistic, la sigur ești în pas cu tendințele și ultimele informații despre artă și cultură.

În opinia ta, cum este asigurată accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități la operele de cultură și artă din RM și ce poate fi îmbunătățit în acest sens?

Accesibilitatea este un echivalent pentru egalitate. Dacă vorbim despre artă, ea este accesibilă tuturor celor care iubesc frumosul creat de umanitate. Pentru mine personal, inaccesibile sunt anumite concursuri de pictură, organizate de UAP (Uniunea Artiștilor Plastici) la care, pentru a participa, ar trebui să ai studii în domeniul de specialitate consacrat artei. În acest sens, accesibilitatea ar putea fi oferită și celor fără studii în domeniu, persoanelor cu dizabilități sau altor categorii, prin crearea concursurilor destinate acestor persoane, dându-le o șansă de a se remarca și a deveni cunoscuți aici în Moldova.

Cum crezi că ar putea să fie accesibilizate artele vizuale pentru persoanele cu dizabilități din Moldova?

Accesibilitatea artelor vizuale în RM nu ar trebui să fie îngrădită, din moment ce ARTA este privită ca o terapie expresivă pentru persoanele cu dizabilități, în care produsul acestei terapii se concentrează pe dizabilitate ca temă centrală. Prin urmare, accesibilitatea trebuie percepută ca o egalitate de șanse, cunoaștere și susținere morală a individului. Cred că este important ca fiecare om să aibă posibilitatea să se manifeste ca personalitate și să-și găsească rolul său în comunitate.

EVENIMENT:**Atelier de ceramică pentru persoanele cu dizabilități**

Arta tradițională oferă posibilitatea multor oameni cu nevoi speciale să învețe noi deprinderi. Datorită tehnologiilor, cursurile de instruire devin mai accesibile chiar și în contextul pandemic. Evenimentul la care au participat meșteri populari, copii, dar și reprezentanți ai instituțiilor abilitate este parte componentă a proiectului Acces egal bazat pe drepturile omului, a persoanelor cu dizabilități de vedere și auz la patrimoniul muzeal.

„Noi prezentăm astfel de programe pentru că, înainte puteau veni și privi, pentru că noi avem un centru unde dumnealor pot veni și privi sau să se întâlnească. Deocamdată, noi facem totul prin filmări, pentru mine este ceva nou. Noi trebuie să alegem gesturi corecte, să prezentăm totul ce se petrece aici, nu este ușor de explicat, dar sper că o să fie plăcut uimiți”, spune Ina, traducător mimico-gestual.

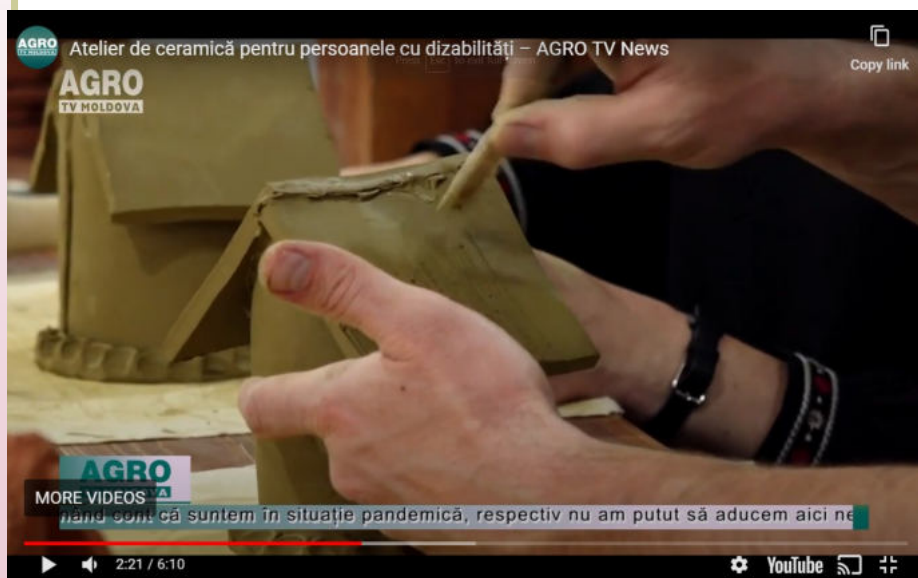
Limbajul mimico-gestual este diferit în funcție de etnie. În cadrul atelierului cu traducere sincron, beneficiarii sunt cunoscătorii de limbă română.

„Am încercat să aduc mesajul despre cum se muncește în lut, cum se face ceramica. Meșteșugul olăritului și al ceramicii se poate de adus la orice persoană care are mici dificultăți, dar eu sunt încrezut că pot să aduc informația dată pentru oricine. Eu sper foarte mult că pandemia nu va dura mult, ne-om revedea”, menționează Lilian Scutelnic, meșter popular în ceramică.

În prezent, sunt 170 de mii de oameni cu nevoi speciale dintre care comunitatea celor cu deficiențe de auz constituie cca 5 mii, iar de vedere – în jur de 15 mii.

„Conform estimării Organizației Mondiale a sănătății, numărul de persoane care au anumite dificultăți, nu dizabilitate, dar deficiență de vedere se apropie de 100 de mii”, mai adaugă Victor Koroli.

Prima etapă a proiectului a fost prezentarea unei săli a Muzeului Național de Etnografie. Piesele

etnografice, fazele prin care s-a dezvoltat instituția culturală și tradițiile în Moldova sunt tot mai greu de explicat acestei categorii de oameni. Personalul muzeului încă nu este pregătit suficient pentru a face față acestor activități. Textul integral al articolului poate fi citit pe:

<https://agrotv.md/atelier-de-ceramica-pentru-persoanele-cu-dizabilitati/>

CURIOZITĂȚI: Psihoterapia prin artă utilizată în unele muzee poate ajuta persoanele cu dizabilități la descoperirea de sine

Știați oare că medicii canadieni adesea prescriu pacienților suferinzi de depresie, diabet, cu dizabilități sau boli cronice să meargă la muzeu pentru a vedea o expoziție, în scop terapeutic.

Din ce în ce mai multe studii arată că un contact cu operele de artă poate avea un impact real asupra stării de sănătate fizice ori mentale a populației, susține și vicepreședinta asociației de medici francofoni, Hélène Boyer.

Ideea de a merge la muzeu pentru psihoterapie poate părea neobișnuită. Cu toate acestea, psihoterapeuții prin artă apelează din ce în ce mai mult la resursele bogate ale muzeelor și ale galeriilor pentru sprijin în munca clinică. Terapia prin artă sau psihoterapia prin artă folosește arta, alături de (sau în loc de) cuvinte, ca mediu de exprimare a emoțiilor sau trăirilor. Ea poate fi folosită pentru a ajuta persoane de toate vârstele, ce trăiesc cu o varietate de probleme

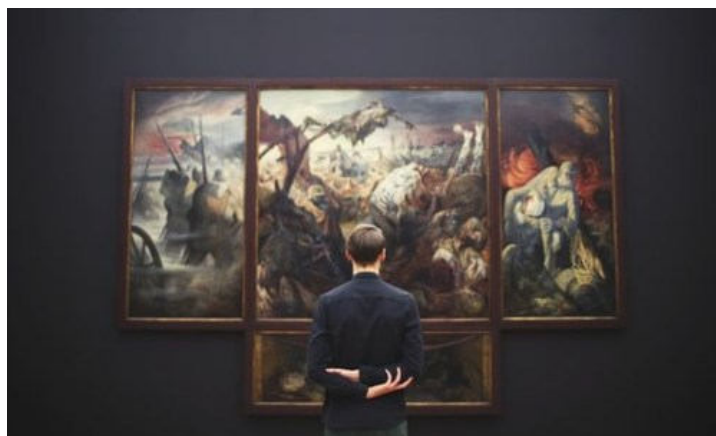
emoționale sau fizice.

Unele studii au descoperit ca oamenii „se vad” în obiecte de muzeu și că reflecția asupra propriilor reacții înaintea unor obiecte ne poate dezvălui multe despre noi înșine. Spre exemplu, un obiect poate stârni emoții puternice sau poate simboliza un aspect din experiențele noastre prezente sau trecute.

Astfel, putem dezvolta o înțelegere de sine mai profundă, putem descoperi inspirația și creativitatea. Așadar, ieșirile culturale permit creșterea nivelului de cortizol și de serotonină.

La fel și Muzeul de Istorie Naturală din Sibiu, România, anual organizează Simpozionul Național „Terapii naturale în actualitate” prin colecțiile sale de botanică (herbarii medicinale). Cu ocazia simpozionului, este vernisată expoziția temporară și catalogul „Terapii naturale în actualitate”, care aduc un bogat material informativ cu privire la metode terapeutice precum aromaterapia, apiterapia, fitoterapia sau homeopatia

Sursa: <https://www.rfi.ro/special-paris-106870-canada-pacienti-trimisi-la-muzeu-pentru-terapie-prin-arta>

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

infonet

**„Acces egal, bazat pe
drepturile omului,
al persoanelor cu dizabilități
de vedere și auz
la patrimoniul muzeal”**

În cadrul Programului de proiecte culturale
desfășurate de organizațiile necomerciale

Redactori: **Victoria Boțan și Mariana Țîbulac-Ciobanu**

Chișinău - 2020

Acest Buletin Informativ a fost elaborat în cadrul proiectului „Acces egal, bazat pe drepturile omului, al persoanelor cu dizabilități de vedere și auz la patrimoniul muzeal”, implementat de Alianța INFONET, în parteneriat cu Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, Asociația Surzilor din Republica Moldova, RADIOVISION și Centrul Național de Informare și Reabilitare a Asociației Nevăzătorilor din Moldova, cu suportul financiar al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, în cadrul Programului de proiecte culturale desfășurate de organizațiile necomerciale.